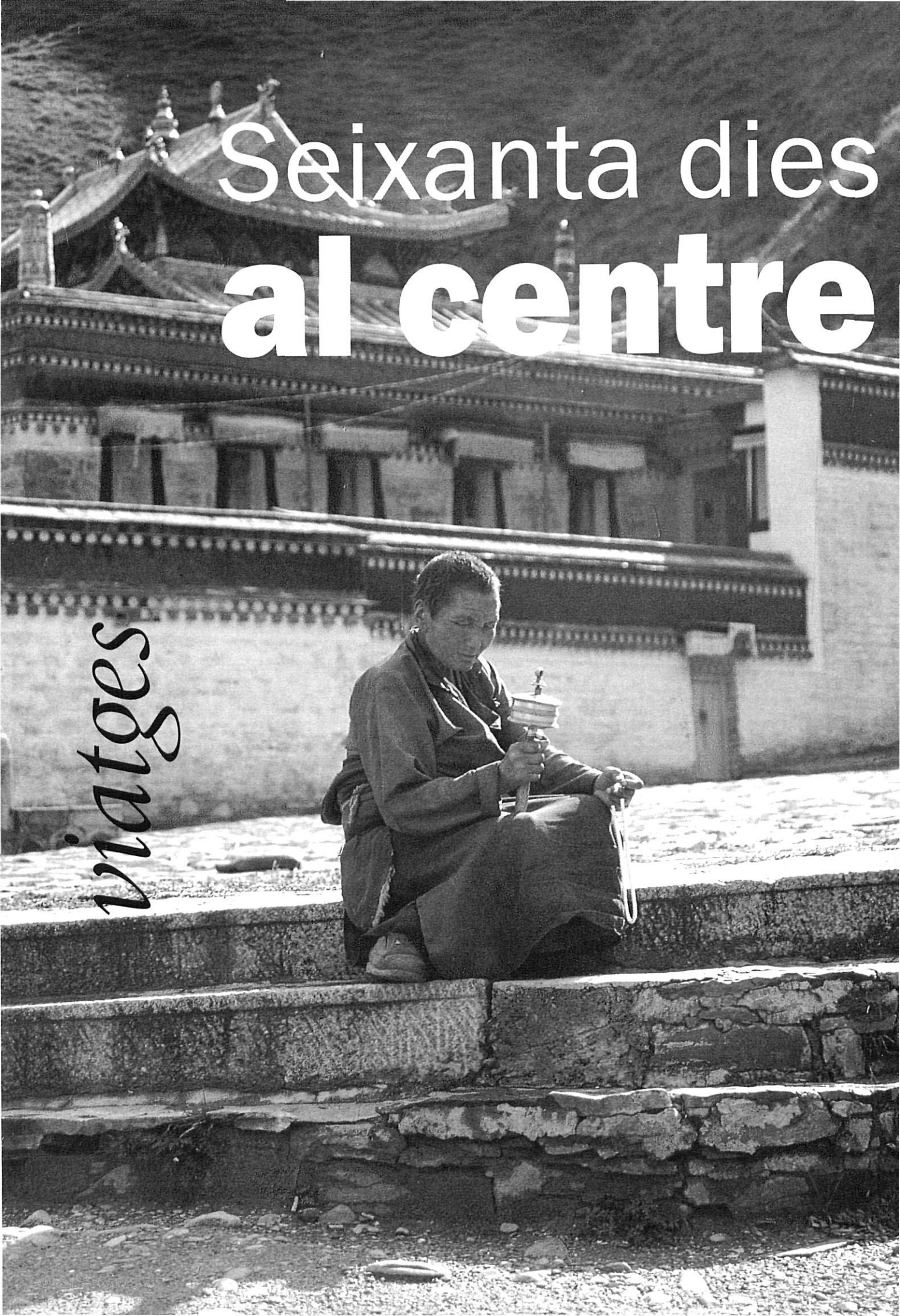

Seixanta dies **al centre**

viatges

A en Joan.

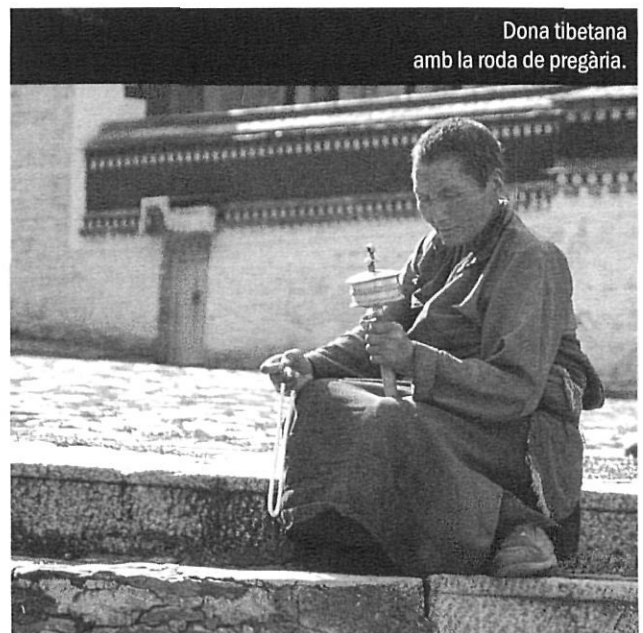
Com aquell que travessa una muntanya,
has sabut arribar fins al final amb il·lusió.

del món

Manel Esteban «Zong Ghuò», 'el centre de la terra', és el nom amb què els xinesos anomenen el seu país. Un país més gran que el continent europeu, amb grans varietats climàtiques, paisatgístiques i ètniques. Revisant els antics quaderns de viatge que es passen cada estiu amb mi, he redescobert, amb grata sorpresa, que aquest era «el gran viatge». I és que viatjar a la Xina amb la motxilla, amb l'ajut d'una guia de butxaca, el quadern amb els apunts de viatge que cada vespre m'ha fet companyia a les pensions i unes grans ganes d'aventura, fa que aquest esdevingui el viatge de la vida de qualsevol aventurer. Tot i així, és ben cert que la Xina suposa el gran viatge de qualsevol turista occidental, atesa la gran quantitat d'informació que ja des de l'escola ens han donat sobre «aquell monstre cultural d'orient», un país mil·lenari on han sabut mantenir una cultura, cosa que, malauradament, nosaltres no hem sabut fer amb la grega o la llatina.

Tanmateix, aquesta idea preconcebuda passa a ser il·lusió banal. Des del primer moment en què es posa el peu en territori xinès hom s'adona que no queda absolutament res d'aquella gran sapiència oriental. De fet, si tenim en compte la idea teòrica de la divisió del món entre orient i occident, podria dir que la Xina del 1999 ja no pertany a orient, sinó que és, voluntàriament i fervorosa, occidentalista. Així doncs, viatjar-hi amb la idea de realitzar un viatge «iniciàtic», un periple als orígens de les cultures, és del tot decebedor. Des del primer moment hom sent la tristesa que devia sentir Orfeu en girar-se per buscar la seva estimada Eurídice. I és que la història de la Xina ha estat anul·lada del paisatge, eradicada de la consciència col·lectiva, ha quedat difuminada, per a nosaltres, en el temps, irreconeixible per a ells mateixos. Mirar en el passat de la Xina és, actualment, mirar un abisme insondable que esdevé, així, un miratge inabastable.

La llàstima és que visitar aquest país de manera independent, en solitari i amb la motxilla a l'esquena, és tota una odissea on imperen els problemes, els entrebancs,

Dona tibetana
amb la roda de pregària.

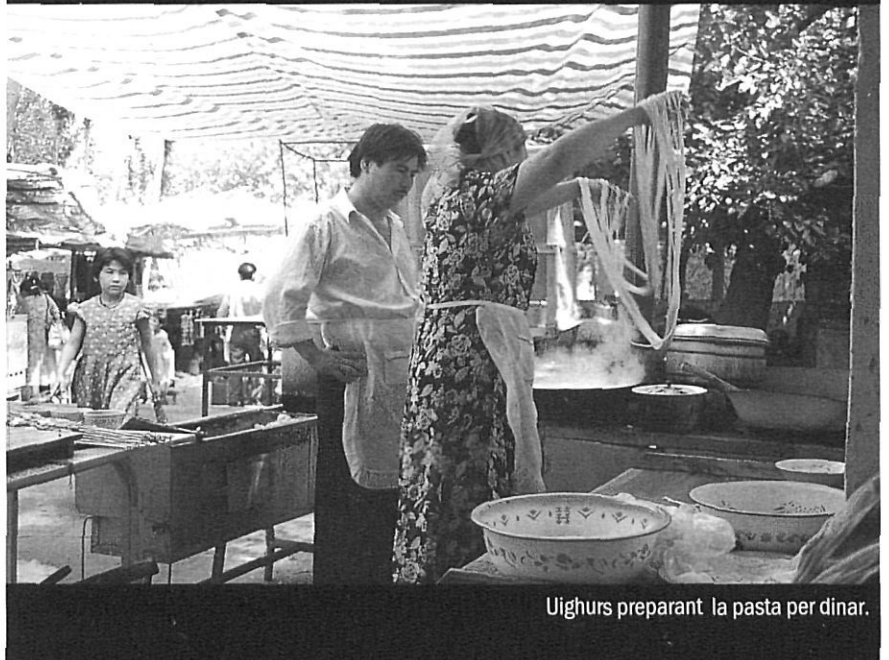
hores entre reixes a les comissaries de policia, rebuig per part dels xinesos en les estacions, els autobusos o els trens, negacions absurdes i incoherents dels serveis de restaurants, taquilles, hotels. Així fins a tenir la sensació real que el país està submergit en la idea xenofòbica que ells són els millors del món i que no necessiten absolutament res de l'altra gent, i que, en definitiva, ets un destorb, un espia, un ésser ingrát a la superioritat cultural de la nova Xina post-Mao. Una xenofòbia que se't fa palesa quan et demanen si no et sap greu de compartir l'habitació amb una persona que no és del teu país. Una xenofòbia que et desespera quan, en entrar en un hotel del tot buit, et diuen que no hi ha cap habitació disponible i resulta que és l'únic hotel «per a turistes no xinesos» que hi ha en tota la ciutat. Una xenofòbia que t'humilia quan et llancen, literalment, d'un autobús a quatre mil metres d'alçada a les vuit del matí enmig del buit i quedes del tot abandonat, desolat. Malauradament, tenen massa assumit que viuen al «centre de la terra» i que ells són el centre del món. «Ja veuràs quan la Xina comenci a expandir-se...», m'havien dit alguns estudiants xinesos convençuts que aquella era la millor actitud. I això ja ha començat amb els tractats econòmics amb els Estats Units.

Així és que, des del primer dia a la Xina, vaig intentar animar-me revisant els apunts que havia anat prenent durant l'hivern anterior sobre la ruta de la seda i les rutes que Marco Polo havia fet al llarg de la seva vida per Catai. Tota la informació que tenia era interessantíssima. I encara ho era més perquè em sentia privilegiat de poder compartir aquella experiència amb els meus aventurers-herois de capçalera que s'han mantingut fidels al llarg de molts viatges.

És ben cert, però, que el viatge canvia totalment si es fa a través d'una excursió organitzada per una agència. És comú a tots els països comunistes que, si hom hi viatja d'aquesta manera, l'estada és del tot «d'aparador». Amb això vull dir que la gent és molt acollidora perquè esperen els teus diners, els llocs turístics són molt concrets, amb la certesa que allò serà atractiu als nostres ulls occidentals i

Mercat nocturn a Turpan.

Uighurs preparant la pasta per dinar.

Mercat de dia en un dels carrers de Turpan.

s'adirà a la idea preconcebuda del país que visitem. I el més important, el viatge organitzat serà meravellós perquè formarem part d'un ramat que no s'atrevirà a emancipar-se. La barrera de l'idioma és massa forta per a la majoria de la gent. El pitjor, però, serà creure'ns que hem fet el millor viatge de la nostra vida.

La ruta de la seda

Aquesta és una de les rutes més emblemàtiques del món, esdevinguda famosa per Marco Polo, tot i que no fou ell qui l'encetà. Va aprofitar algunes de les vies que ja els grecs havien utilitzat per arribar a l'actual Pakistan. Alexandre Magne, per exemple, havia recorregut de nord a sud tota la riba de l'Indus, i hi va aixecar moltes ciutats que en el seu moment portaven el seu nom. És així, doncs, que el venecià va aprofitar aquests camins dels més antics, però innovà en aventurar-se cap a l'est.

Actualment, hi ha tres camins que surten des d'Europa, de tres latituds diferents, vers la capital de la seda, Xi'an. Per simplificació, els occidentals les hem batejades totes tres amb el mateix nom. Potser perquè de tant en tant s'ajunten. Sóc partidari, però, que la simplificació de noms és producte del que la seda suposà als homes medievals. Era un producte encara mai vist al món occidental. Les altres mercaderies, com les espècies, ja eren conegudes gràcies a les campanyes d'Alexandre i les anades i vingudes a Egipte de Marc Antoni. Tanmateix, totes tres rutes neixen a l'oest, ja sigui a Venècia o a la península hel·lènica.

La ruta de la seda és la via més septentrional d'aquestes tres. Des d'Àsia, parteix de l'antiga Constantinoble per anar cap a Antiòquia en direcció al Caspi, tot creuant, després, les noves repúbliques exsoviètiques; entra, finalment, a l'actual Xina per la província del Xin Jiang, enfila el desert de Gobi en direcció a la Gran Muralla i es dirigeix, per acabar, vers Xi'an. Tot i així, molts viatgers confonen la ruta de la seda amb les de la sal i les espècies, que es desvien en el desert del Taklamakan cap al sud per creuar el Karakòrum i bai-

xar tot l'Indus, a l'actual Pakistan, fins al mar Aràbic.

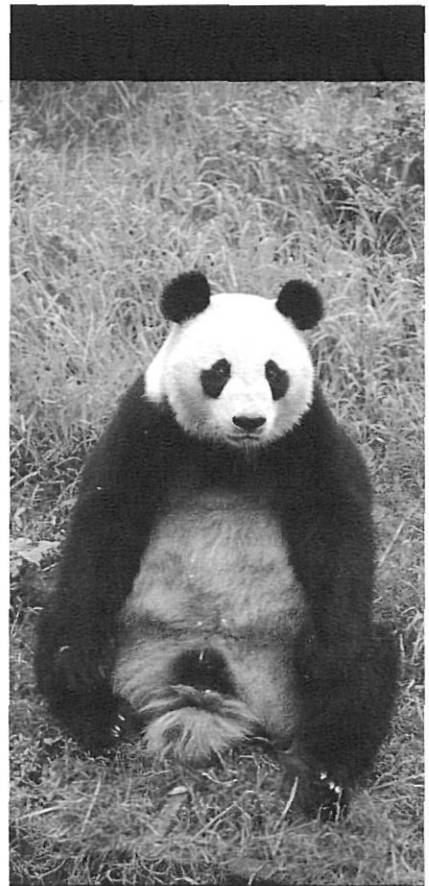
La regió autònoma de Xin Jiang és per on transcorre gran part de la ruta de la seda. Remota i isolada, és la més occidental de la Xina. Ocupa el 16% del territori, amb només una població de 16,9 milions d'habitants i una extensió d'1,6 milions de quilòmetres quadrats. La seva capital és Urumqi (pronunciat «Urumutxi»), una ciutat industrial dedicada al món del petroli, instaurada al bell mig del desert i que gaudeix de les sequeres més estrictes d'Àsia, amb pluges que no arriben als 0,05 litres per metre quadrat en època de monzons i temperatures que superen els 40° C en ple mes de juliol.

El paisatge és, però, d'allò més variat. Des dels set mils fins al desert més temut pels habitants de la zona, el Taklamakan, més conegut com «hi entraràs però no en sortiràs».

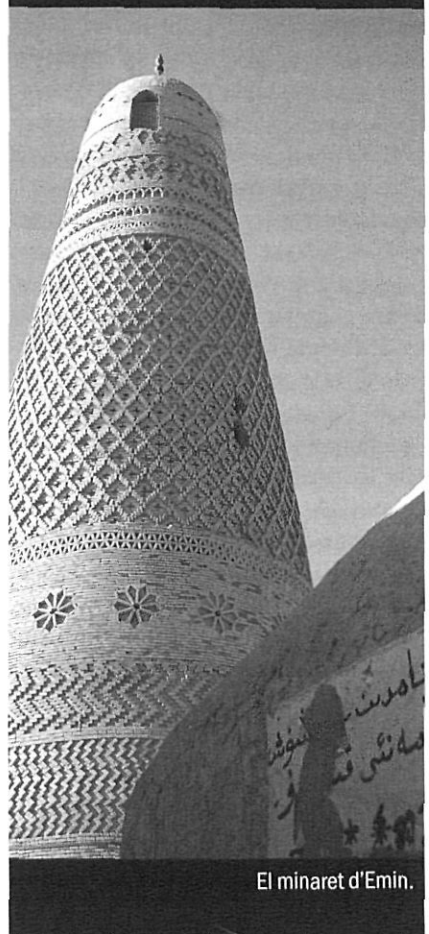
El Xin Jiang és habitat per tretze de les cinquanta-sis ètnies oficials que configuren la República de la Xina. L'ètnia dominant és l'uighur, una població de raça caucàsica, molt semblants als mediterranis. La llengua que parlen és l'uighur, de la família turca, i molt pocs parlen el mandarí, llengua dominant a la Xina juntament amb el cantonès. La religió, la cultura i la manera de fer que tenen aquesta gent és de tradició musulmana.

El fet que culturalment siguin, com ja he dit, de tradició musulmana i físicament molt semblants als mediterranis fa que l'apropament resulti molt fàcil i que el més positiu que té el món àrab aparegui al primer moment de contacte. És un poble afable, molt hospitalari i, de manera semblant als catalans, als quals coneixen perfectament, tenen present en tot moment el que representa ser una minoria cultural enfront d'una cultura monopolitzada per un govern totalitari i dèspota.

La vida transcorre sempre al carrer. La calor és massa intolerant per romandre a casa i el dia massa llarg per no aprofitar les estones de vida social. De fet, com que tota Xina va amb hora de Pequín, vuit hores més respecte al meridià de Greenwich, el sol no es pon fins cap a les onze de la nit i no ix fins a les vuit,

Un ós panda a la regió del Sichuan.

El minaret d'Emin.

quarts de nou del matí. El normal fóra que aquesta regió portés una diferència horària de quatre hores i mitja, com l'Índia.

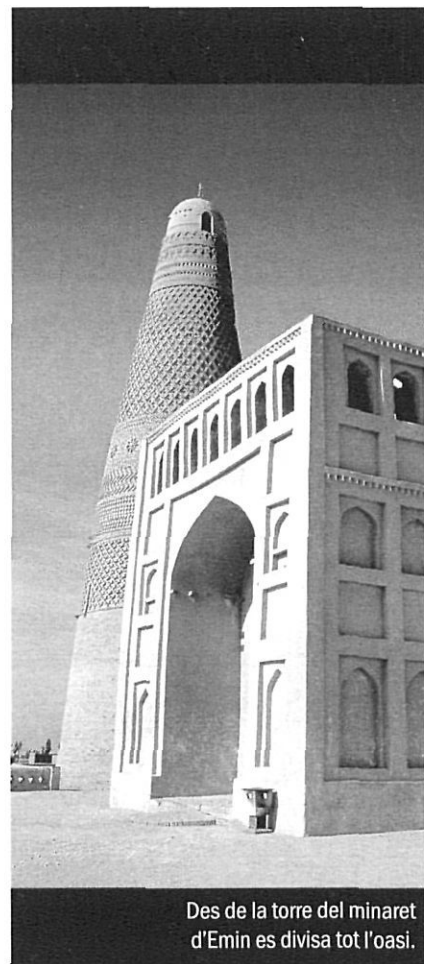
Un dels llocs més interessants d'aquesta regió és l'oasi de Turpan (pronunciat «Tulufan»). És un dels oasis de la ruta de la seda, situat a 180 km a l'est d'Urumqi, amb temperatures màximes que oscil·len entre els 49° C i els 54° C, les més elevades de la Xina. Turpan ha sabut mantenir un cert regust medieval. És, de fet, on es viu més el record de la ruta de la seda.

Tot i la inclemència del clima, recordo el meu recorregut per aquesta regió i l'estada en aquest oasi com un dels moments més dolços del periple. L'«ai saalam malekum» musulmà obre qualsevol porta, i el fet de venir d'un país amb antiga tradició musulmana i d'una regió autònoma semblant a la seva va ser el passaport al meu benestar entre uighurs. El primer apropament va ser a l'autobús que anava d'Urumqi a Turpan. La revisora era han, ètnia predominant a la Xina, que nosaltres coneixem per xinesos. El conductor també n'era. Tots els passatgers, uighurs, bruns de pell i de rostres exòtics. Els homes, amb boina, fumant com carreters. Les dones, amb un mocador de seda al cap. Tots, però, amb la roba apedaçada. Per a nosaltres són els gitans, i alguns d'ells continuen vivint entre caravanes, amunt i avall del desert, intercanviant bestiar i traginant seda i espècies. A l'autobús tothom compartia el raïm que moltes dones havien comprat en una paradeta al costat de l'autobús, en un racó de l'estació polsegosa d'autobusos per als musulmans. La majoria dels homes parlen l'anglès perfectament, fet que no em vaig tornar a trobar al llarg de tot el viatge. Després d'haver aconseguit un bitllet, gràcies a l'home que tenia al meu costat, per quinze yuans (unes tres-cents pessetes), em van acomodar al darrere de tot, al seient del mig. Era el centre d'atenció. Rostres expressius, somrients, atractius, cares pigallades amb ulls verds, em van fer sentir benivolgut. Em trobava al cor de l'Àsia; sentia, dins meu, l'antigor més remota de la nostra cultura. «Nosaltres, els europeus, venim d'aquí», em deia a mi mateix mentre em deixava seduir per aquells personatges, mentre el matri-

moni del costat em convidaven a raïm, a panses i a cigarretes musulmanes. Aquella era una experiència increïble per a la història de la meua cultura, probablement una de les respostes a la pregunta més abstracta de tots els temps de la humanitat i que agafava forma d'una manera del tot tangible: «d'on venim?». Em vaig sentir, per moments, corprès per la meua presència en aquelles terres. «Sóc el centre del món. Sóc al bressol de la nostra cultura. Sóc a les arrels de les meves tradicions».

Vam deixar la ciutat d'Urumqi i vam agafar l'autopista que havien estrenat l'any 98. Una autopista buida, sense trànsit, que creua el desert de Gobi. El paisatge esdevenia lunar a mesura que deixàvem la ciutat industrial amb els seus gratacels. A l'horitzó, el groc i el marró endurits per un sol inclement s'unien amb les muntanyes de neus perpètuas que els núvols carregats de tempesta deixaven entreveure. El paisatge esdevenia monòton, erm, dur, un paisatge que no convidava a la vida. De cop i volta, l'autobús es va parar. El conductor i la revisora ens volien cobrar quatre yuans més, si no el viatge no continuaria. Les batusses entre els uighurs i els dos hans em van deixar perplex. Totes dues cultures són de sang calenta, de seguida criden i es peguen. Per uns instants vaig pensar que allí s'acabaria el trajecte, però, com és habitual, la majoria va guanyar. L'autobús va reprendre el camí sense cap més incident. Vaig quedar-me adormit. La calor m'havia atuït. Una trucada de telèfon del mòbil del veí em va despertar. Em va xocar que fins i tot en aquella regió la gent es mogué pel món amb mòbils. Tot i ser fidels a les seves tradicions, també han acceptat gratament la modernitat d'occident.

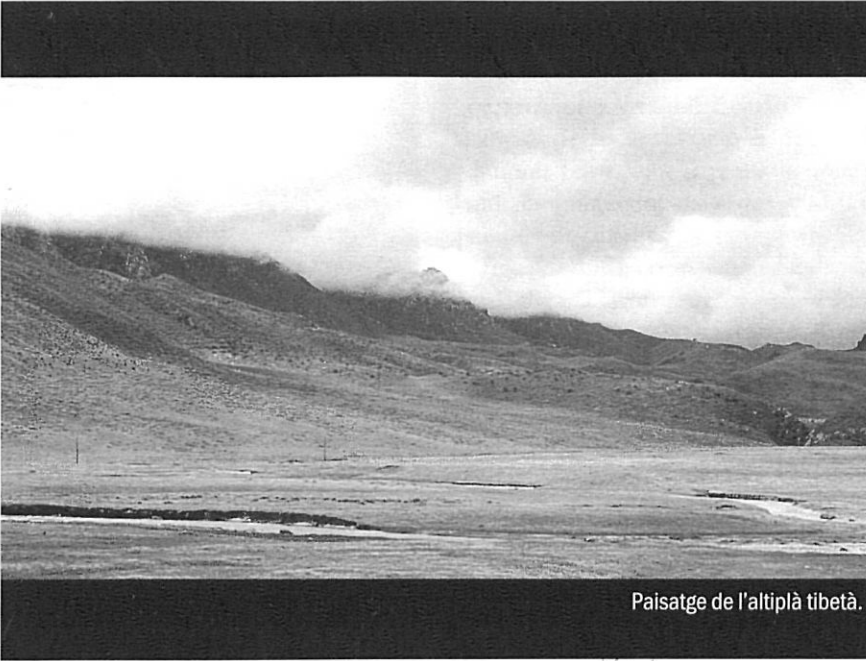
Després de quatre hores, arribàvem a Turpan. El matrimoni em va convidar a casa seva. Les motxilles eren una nosa, m'abrigaven massa, però ells també anaven carregats de paquets. Ens miràvem amb complicitat. Massa amor al viatge per carregar-se tant amb aquelles temperatures. Primer van entrar ells dins de la casa, i em van fer esperar a fora. Em digueren que em tragués els sabates, i així ho vaig fer. La dona em va rentar els peus i les mans, i l'home me'ls va eixugar. Entrava a la casa musulmana purificat.

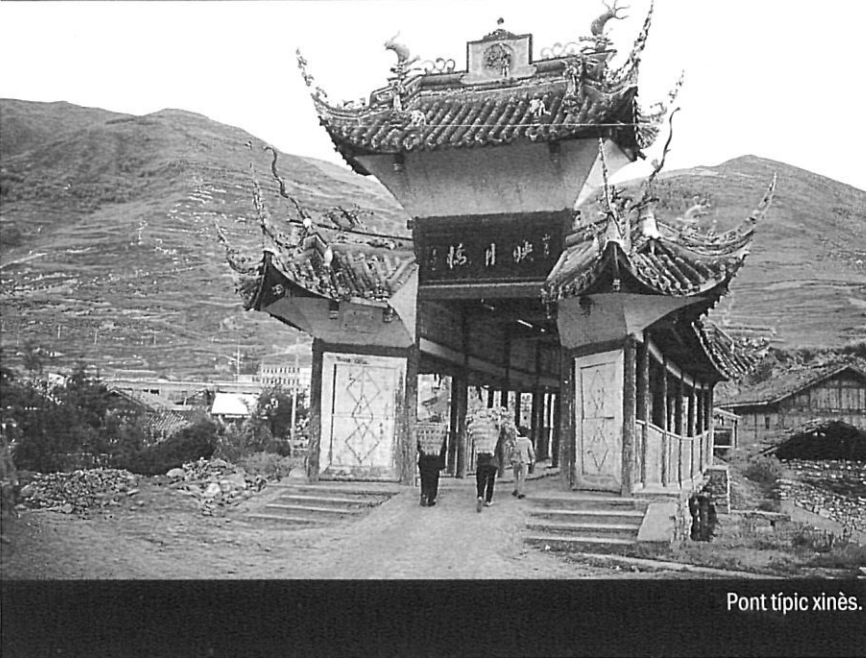
Des de la torre del minaret d'Emin es divisa tot l'oasi.

Monestir budista a l'altiplà tibetà.

Paisatge de l'altiplà tibetà.

Pont típic xinès.

Interior de la Ciutat Prohibida.

Tots els carrers de l'oasi estan tapats per parres, la frescor de les quals s'agraeix en tot moment, fins i tot a les tres de la matinada, quan la temperatura baixa fins a 40° C. Tot i les elevades temperatures, passejar-se per l'oasi de Turpan és una festa contínua de crits invitant-nos a compartir taules i a comprar productes autòctons: raïm, panses, fruita seca i vi.

Aquella nit em van portar al mercat nocturn. Els mercats nocturns a l'Àsia són dignes de veure. Són l'indret on es pot trobar el millor menjar per fer un bon tast de la millor cuina autòctona. Són el lloc on es desenvolupa tota la vida social, amb jocs de cucanya per als més joves, amb entreteniments com el *karaoke* per als més alegres, amb botiguetes de verdures per als qui volen realitzar les darreres compres del dia. El de Turpan és meravellós. Com a qualsevol ciutat comunista, les places són immenses, de mesures inhumanes, i és aquí on es troben tots els *xiringuitos* per emplenar el ventre. El menjar que s'hi pot trobar és bàsicament carn, de qualsevol tipus d'animal i qualsevol part del cos, i pasta fresca, feta allà mateix, farcida o sense farcir, però tot fet al moment i al gust del consumidor. Se'm va fer evident que Marco Polo va portar la pasta i la pizza dels seus viatges a Catai. Era el primer cop en el viatge que menjava raviolis al vapor farcits de vedella amanida. Vaig repetir. Ni a Itàlia havia menjat mai una pasta tan bona com aquella.

Havent sopat, vam passejar per l'oasi. L'arquitectura comunista també s'imposa en aquella regió. Ciment dur, places amb banderes que no signifiquen res i que semblen estadis olímpics, grans avingudes plenes de pol·lució. Una estètica kitsch que va durar al llarg de tot el viatge. Una contraposició entre l'estètica pre-Mao i post-Mao que ells tampoc entenen ni els agrada.

L'endemà vaig haver de marxar d'aquella casa. Tenen prohibit pel govern d'albergar sense permís estrangers a les cases. Vaig sortir-ne a les sis del matí, una hora prudent perquè la gent no em veiés. Després de trobar un dormitori de sis llits bé de preu, sense finestres ni aire condicionat, vaig anar a l'Oficina de Turisme del Govern. Això és sempre necessari

quan un vol visitar els llocs d'interès històric. Aquest fet, per a un independent, comporta l'obligació de deixar de banda la norma bàsica del viatge en motxilla: sortir de les massificacions turístiques, desaparèixer dels tòpics dels *tour operators*. Conseqüentment, doncs, em van barrejar amb nou xinesos, matrimonis i criatures, i em van fer visitar tots els «llocs d'interès històric nacional». Al final del dia descobreixes que no hi ha gairebé res d'interès i que tot acaba essent una mena de decorat de cartó pedra, un plató de televisió que enterboleix la vista com qualsevol parc temàtic occidental. I és que el turisme a la Nova Xina és un turisme que demana grans sensacions. Un turisme que exigeix que allò que es visita sigui el més car possible, com més sofisticat millor. Un turisme que pot arribar a portar les millors càmeres del món sense saber-les utilitzar gens ni mica. Un turisme que pot arribar a pagar, amb gust, 5.000 pessetes per un parc nacional que no té cap mena d'interès ecològic. Finalment, viatjar amb xinesos fa que t'adonis de l'absurd occidental més punyent, més agressiu i més paradoxal que han adoptat els habitants d'aquest comunisme incoherent amb si mateix. És el paradís de la societat de consum, on els preus estan quintuplicats respecte a botigues europees. Per a un turista xinès, com més gastis, com més «llocs d'interès històric nacional» visitis, més bon turista ets. I s'ho empassen tot, des d'una piràmide d'Egipte enmig del no-res fins a un museu comunista on es mostren lavabos, cotxes, canonades d'aigua i tots els estris «moderns» que el partit va portar per tenir el poble content. I ells s'estranyen quan un occidental es nega a visitar l'absurd mostrat en un museu, la mentida amb dimensions de fortificació enmig del desert. S'estranyen perquè es pensen que a occident els viatgers només ens movem en els llocs més cars.

El lloc més interessant de visitar és el minaret d'Emin, d'estil afganès i construït el 1777. La mesquita es pot visitar sempre que no sigui divendres, dia de servei religiós. Des de la torre es divisa tot l'oasi, una taca verda enmig del groc del desert. Un altre lloc interessant és el sistema de canalització d'aigua subterrània, que té

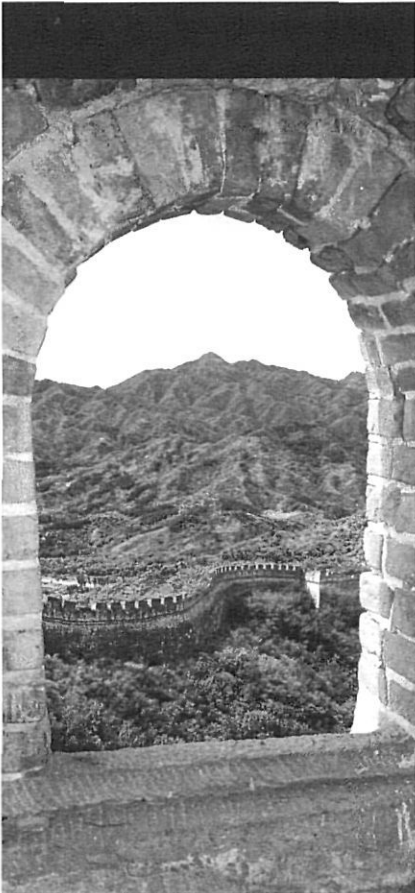
Plaça de Tiananmen des de la Ciutat Prohibida.

Estació de tren de Pequín est.

Paisatge indoxinès a Yangshuo, a la frontera amb el Vietnam.

Imatge de la Gran Muralla a Huanghua.

Els soldats de terracota, a prop de Xi'an.

una antiguitat de 2.000 anys i que ells anomenen «la gran muralla subterrània». Recull tota l'aigua de la neu fosa de les muntanyes del Bogdashan. La llargada de la canalització és de 3.000 quilòmetres, i creua la regió de nord a sud. És interessant de veure com, en una zona desèrtica com aquella, l'aigua abunda en el subsòl. És més, està glaçada. I ho notes quan et dutxes, únic moment agradable del dia.

Aquell mateix vespre vaig acomiadar-me de l'oasi. Feia massa calor, 52° C. Havia batut el rècord en compra d'aigua: vint-i-dues ampolles en un sol dia.

A l'estació de tren de Turpan vaig comprar un bitllet per a Dun Huang. Sense saber-ho en el moment en què ho vaig fer, el tren que m'hi havia de dur és el conegut com «el gall de ferro», perquè antigament era una màquina de vapor que menava el tren al llarg del recorregut més llarg en el món dins d'un sol país: d'Urumqi a Xangai, unes 92 hores. Cal dir que les distàncies en el transport públic no funcionen per quilòmetres, sinó per hores. I això és desesperant, sobretot quan has de viatjar en «seient dur» (tercera classe), ja que cap trajecte dura menys de quinze hores. I els seients són realment durs.

Dun Huang, una altra ciutat xinesa. Aquí va començar la meva desesperació visual en veure que totes les ciutats són iguals: estèticament fredes. Els cubs de ciment tapats amb rajola de lavabo i vidres vermellós dibuixen els laberints de les noves urbs xineses. Dues places concèntriques al mig de la ciutat són el punt de reunió de molta gent amb la mirada clavada a una pantalla de vídeo gegant, estil Nova York, per practicar el *karaoke*. Només crits afogats enmig del brogit de la circulació i la pol·lució. No podia, ja, mirar la Xina amb el rerefons cultural que aquest país havia venut, sinó a través del malestar que et deixa una sorpresa desagradable. La Xina del progrés és la Xina de l'estètica més paupèrrima. Un progrés que els ha empobrit culturalment. Una estètica que fins i tot els països comunistes de tradició europea han rebutjat. Prop de Dun Huang es localitza la cova dels cent mil budes, gens interessants en comparació amb les coves budistes que es troben a Da Tong, a set hores en tren

a l'est de Pequín. Sí, però, que al costat de Dun Huang es poden visitar les dunes del desert de Gobi. La llàstima, tanmateix, és que per accedir-hi cal comprar un tiquet d'entrada. I és que fins i tot el desert és una «atracció» més, que els xinesos no visitarien si no s'hagués de pagar per fer-ho.

Amb totes aquestes premisses, al cap de vuit dies havia recorregut tota la ruta de la seda, on no queda absolutament res del que podem llegir en els llibres. Xi'an, la capital d'aquesta ruta —que vaig visitar la darrera quinzena d'agost amb en Toni, l'amic d'Andorra retrobat a Pequín— és una ciutat polsegosa, on la major atracció és el barri musulmà, apartat de la zona han, i on el menjar és boníssim. És una ciutat gens interessant, tret de l'antiga muralla que l'envolta i que data de la dinastia Ming, entre els anys 1368 i 1644 de la nostra era. Però des d'allí queden a mitja hora d'autobús els soldats de terracota, la vuitena meravella del món, de dos mil anys d'antiguitat. Aquestes estàtues, més de sis mil, van ser fetes per protegir la tomba de l'emperador Qin Shihuang. Tot i el seu interès, la visita es fa gairebé insuportable, atesa la gran quantitat de turistes que les ve a veure diàriament i la calor que hi fa.

Impressions de la Nova Xina

És un poble molt taxatiu amb les seves decisions, i això dificulta la comprensió del seu comportament, fins al punt que tot es viu des del més profund desconeixement de la seva nova cultura. I aquesta sensació va en augment a mesura que et mous per aquell país. Finalment, arribes a la conclusió que són massa diferents als occidentals, tot i que volen ser com nosaltres, i que intentar un mínim de comprensió és un oci cultural massa extravagant, inabastable, desesperant. Expliquen per exemple que una vegada, a Pequín, les autoritats estaven fartes d'uns ocells que deixaven bruta la ciutat. La decisió va ser matar-los a tots. Al cap d'un temps van adonar-se que la ciutat s'emplenava d'insectes que malmetien la vegetació, i que fins i tot eren molestos per a les persones. Van arribar a la conclusió que aquells ocells eren els depredadors naturals dels maleïts

insectes, i van haver de reintroduir a la ciutat l'au en qüestió. El mateix, doncs, han fet amb les ciutats. Ho han destruït absolutament tot per construir edificis semblants als de Nova York o San Francisco, i s'han quedat així sense llocs realment històrics.

L'experiència més colpidora en aquest país és la de viatjar en tren. El primer xoc s'esdevé només d'entrar a una estació. Grans edificis, de dimensions inhumanes, sense llum i gairebé sense finestres ni ventilació de cap mena configuren aquests llocs públics per a viatgers. Els venedors de bitllets són del tot desagradables, no els han educat per atendre el turisme, i quan s'adonen que no els entens, et tanquen la finestreta i et deixen amb la paraula a la boca. Moltes vegades et sents atrapat en una ciutat i no saps com sortir-ne, perquè ets un «dimoni distorsionador», segons la propaganda que cada matí se sent pels altaveus.

Sortosament, sempre hi ha algun «mafiós» que et ven bitllets al mercat negre a preu duplicat. Per entrar a l'estació et cal el bitllet i passar l'equipatge per raïgs X. Com que normalment era l'únic occidental, necessitava molt de temps per agafar un tren, ja que em revisaven de dalt a baix, i això en tots els controls, dos o tres, abans d'arribar a la sala d'espera. Quan aconseguia arribar-hi, el desànim s'apoderava de mi en veure la pobresa de les instal·lacions, més semblants a una presó que a una estació. Un cop dins de la sala d'espera, austera i d'estètica comunista, és a dir, bruta i deixada, havia d'esperar l'arribada de la policia que ens posaria a tots en fila i ens revisaria els bitllets. I tot això enmig d'una gran massificació de carn humana que es movia amb empentes i corregudes per aconseguir el lloc que d'antuvi ja teníem assignat. Només un record m'abraçava durant les estades a les estacions xineses: imatges de pel·lícules sobre l'holocaust nazi.

Un cop dins del vagó, saber que havia de compartir seient amb gent que no m'hi volia i que es queixava a la revisora perquè els avergonyia d'estar amb mi, se'm feia dur, i els sentiments de solitud, angoixa i tristesa eren els meus únics companys de trajecte. Ni els

cigarrats americans ni els caramels de menta ajudaven a entaular un mínim de comunicació. Tots els xinesos viatgen amb molt d'equipatge, amb les gàbies dels ocells, el te i molt de menjar. Ningú convida a res, però. A mesura que arribava la nit, començava a viure la intimitat de les famílies xineses. Jo n'era un mer espectador, per a ells era com si no existís. No tenen el mateix

sentit de privadesa que tenim nosaltres. La gent començava a passejar-se vagó amunt, vagó avall amb el pijama i les sabatilles; alguns anaven a d'altres compartiments a jugar a cartes envoltats de fum de tabac tot i que està prohibit fumar; algunes parelles s'abraçaven i es feien festes; altres s'esbatussaven enmig d'una discussió familiar. Les vegades que vaig poder aconseguir una llitera, duríssima, encara vaig viure aquesta intimitat oberta dels xinesos de manera més evident. Els matrimonis, tot i que compraven dues lliteres, compartien la mateixa. M'adonava que entre ells són molt amorosos, potser massa i tot en situacions que requereixen un *savoir être*, i això em feia enveja, perquè en cap moment del viatge vaig viure un moment de tendresa per part dels han.

Com que tot està escrit en idiogrames i, per tant, no entenia absolutament res, intuïa que arribava al meu destí quan la gent intentava comunicar-se amb mi. Aleshores m'assenyaven l'andana i tothom somreïa perquè ja me n'anava. El més paradoxal de tot i que em treia de mare era que tota aquella gent que m'havia rebutjat i ignorat durant tot el trajecte treia els caps i les mans per les finestres per dir-me adéu fins que havia desaparegut del tot de la seva vista.

Un dels llocs on també es fa evident el caràcter xinès és en els restaurants. És habitual veure famílies que diàriament passen els vespres al voltant

d'una taula farcida de menjar que no s'acabaran, ja que això és considerat sinònim de riquesa, de poder, i moltes vegades es creen competències secretes entre taules. El fet de no acabar-se el menjar és signe de bona educació. El pitjor, però, és que a la Xina hi ha molts indigents, i no els és permès d'agafar les sobres d'aquells àpats encara verges. Penso que el canvi econòmic ha estat massa radical, i que el poder econòmic s'ha de veure d'alguna manera. I això es fa extensiu als cotxes, les cases, els mòbils, els vestits...

No és estrany veure xinesos amb dos o tres mòbils i alguns «busques» penjats de la cintura dels pantalons. Fins i tot a la discoteca parlen a través dels mòbils. Aquesta millora econòmica ha convertit el poble en una gent egocentrista i autosuficient, tant entre ells com amb la resta de la humanitat. És un país on el mot «solidaritat» no existeix.

La primera –i darrera– paraula que aprens en mandarí és «mei yóu», que vol dir «no» o bé «no n'hi ha». I fins i tot t'ho diuen quan és evident que n'hi ha. Ara, rellegint el diari de viatge de l'escriptor francès Victor Segalen *Lettres de Chine*, escrit durant els anys 1909-1910 a Xina, m'ha fet gràcia que ell també apuntés aquesta característica dels han ben bé al principi del quadern. Sempre, la primera resposta és «no». I això, si hi afegim que un no parla res de mandarí, et tanca qualsevol possibilitat d'aconseguir el que vols.

Finalment, doncs, tot i que el viatge a Xina és una experiència de dimensions humanes, no és un lloc on es pugui anar a buscar res que no tinguem o hàgim tingut a Europa. Actualment, viatjar a Xina no és viatjar a l'Àsia, el continent del benestar, l'amor i la fraternitat. La Xina de la fi del segle XX és una còpia, barata i mal feta, una segona part del «somni americà» que s'emportà al nou continent molts europeus a principi de segle. Tots sabem sobradament que les còpies, per ser còpies, no són mai bones.

MANEL ESTEBAN

és llicenciat en filologia catalana.